

Sveriges landsprofil med förstudie av anläggningsbranschen i Västerbotten

Robin Saarenheimo, Yrkeshögskolan Novia

Interreg
Botnia-Atlantica
Europeiska regionala utvecklingsfonden

Innehåll

PROJEKT INFRA-BOTNIA 2018	3
LANDSPROFIL.....	5
SVERIGE.....	5
Befolkning.....	5
Klimat.....	5
Geografi	6
Ekonomi och sysselsättning	6
BNP och BNP per capita.....	6
Import och export.....	7
Arbetslöshet och sysselsättning	8
KULTUREN I SVERIGE	10
Maktdistans	10
Individualism eller kollektivism	10
Maskulin eller feminin /	
Tävlingsinriktad eller samarbetande ...	11
Osäkerhetsundvikande	11
Lång- eller korttidsorientering	11
Tillfredsställelse.....	12
Landspecifika normer och helgdagar ..	12
Sveriges normer och helgdagar	12
Sammanfattning av kulturen i Sverige	13
MARKNADSPROFIL FÖR	
ANLÄGGNINGSBRANSCHEN I	
SVERIGE.....	15
Vanligaste tjänster som erbjuds och	
efterfrågas.....	15
Huvudsakliga kunderna inom	
anläggningsbranschen	15
Vanligaste kommunikationskanalerna	
mellan inköpare och konsumenter	16
Marknadsföringsmetoder	16

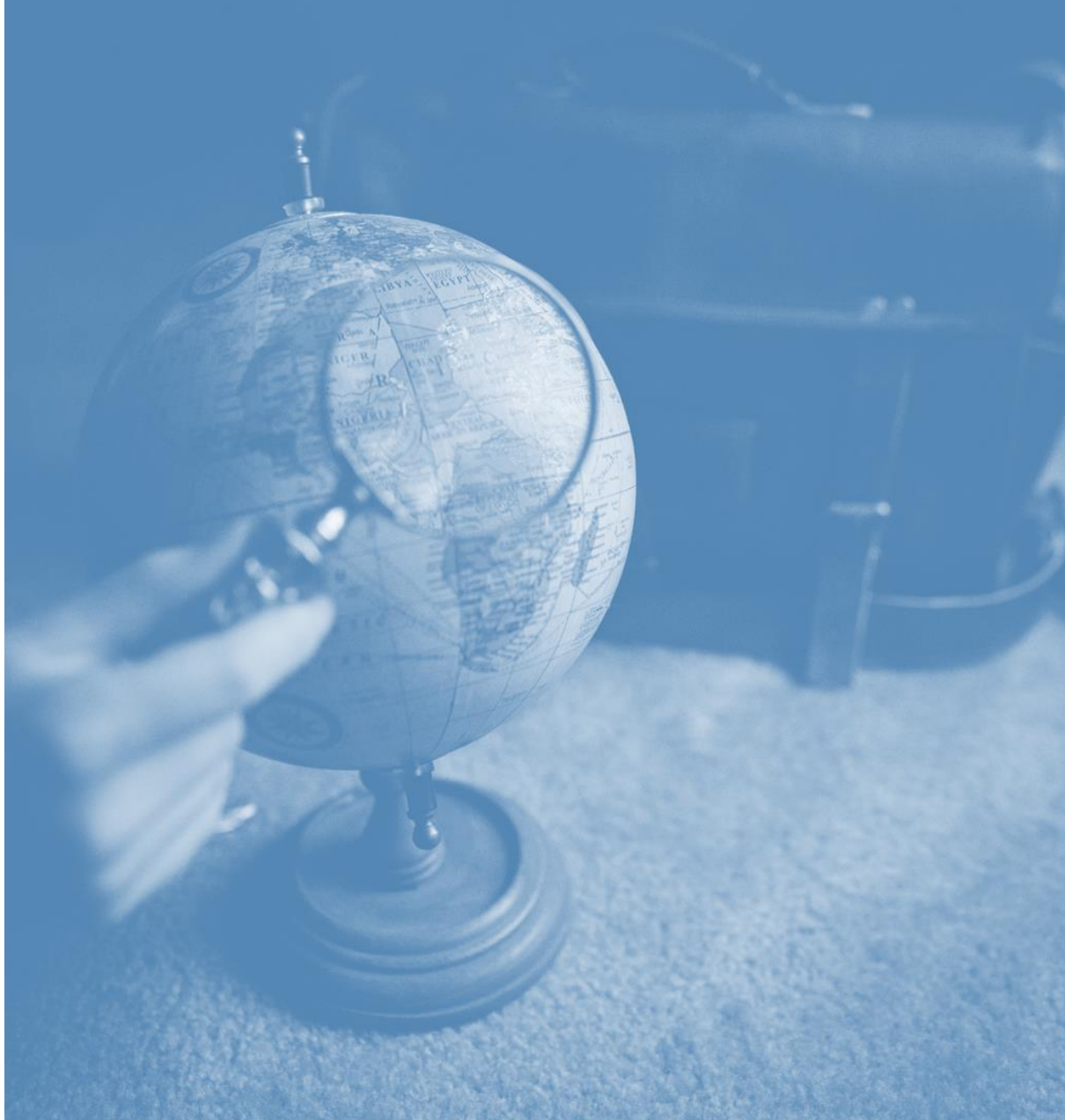
Längden på projekt och inköpsprocesser	
.....	16
Allianser inom anläggningsbranschen	17
Krav på byggarbetaren i Sverige	17
Hantering av ansvarsfördelningen	
mellan köpare och säljare	17
Framtidstrender inom	
anläggningsbranschen.....	18
Största svårigheterna med att etablera	
sitt företag i Sverige och eventuellt på	
internationella marknader?	18
Negativa effekter av nordiskt samarbete	
.....	19
SAMMANFATTNING	19
KÄLLFÖRTECKNING	21

PROJEKT INFRA-BOTNIA 2018

Infra-Botnia är ett 3-års projekt som startade på våren 2018 och utförs av Yrkeshögskolan Novia tillsammans med Umeå Universitet. Målet med projektet är att främja samarbete och konkurrenskraften bland Kvarkenområdets små och medelstora företag inom infrabranschen i Finland och bygg-/anläggningsbranschen i Sverige. Yrkeshögskolan Novia och Umeå Universitet arbetar huvudsakligen för att underlätta internationalisering- och digitaliseringsprocessen för företagen.

Infra-Botnia är finansierat av Interreg Botnia-Atlantica, Österbottens förbund, Region Västerbotten, VASEK samt Infra ry. I styrgruppen är även Sveriges Byggindustrier med.

LANDSPROFIL

LANDSPROFIL

Landsprofilen kommer att innehålla generell information om Sverige. I denna rapport anser vi att generell information om ett land behandlar ärenden angående befolkningsmängd, klimat, geografi, näringsstruktur och kultur. Dessa samtliga ämnen är viktiga med tanken på företagens internationalisering och uppfattning av målmarknaden.

SVERIGE

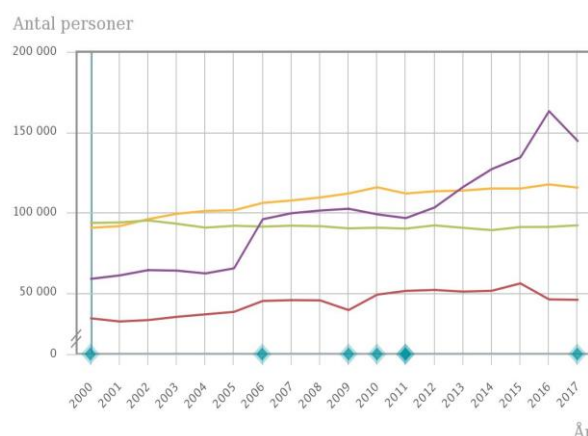
Konungariket Sverige är en konstitutionell monarki som befinner sig i Nordeuropa och är en del av den skandinaviska halvön. Sverige firar sin nationaldag årligen den 6 juni, till minne av Sveriges första kung, Gustav Vasa.

Befolkning

Sverige har högsta befolkningsmängden bland länderna i Norden. I augusti 2018 var Sveriges befolkningsmängd 10 196 177 invånare, vilket var en ökning på 1,1 % från samma tidpunkt år 2017. Cirka 20 % av hela befolkningsmängden är bosatta i och runt Stockholm. Även om Norrland, dvs. norra delen av Sverige är till ytan den största landsdelen, är den också mest glest befolkad med enbart drygt 10 % av befolkning bosatta där. (Statistiska centralbyrån, 2018) (Statistiska centralbyrån, 2018)

Enligt SCB:s statistik och grafer har den svenska befolkningsmängden ökat mycket tack vare invandringar (se figur 1). I figur 1 motsvarar gula linjen antalet födda, gröna linjen är antalet döda, lila antalet invandringar och röda är utvandringar.

Grafen visar även att Sverige har en stadig ökning av mängden födda barn och en minskning av döda tack vare ökad livslängd genom dagens teknologi och läkemedel. (Statistiska centralbyrån, 2017)

Figur 1 Folkmängd och befolkningsförändringar 2000-2017. (Statistiska centralbyrån, 2017)

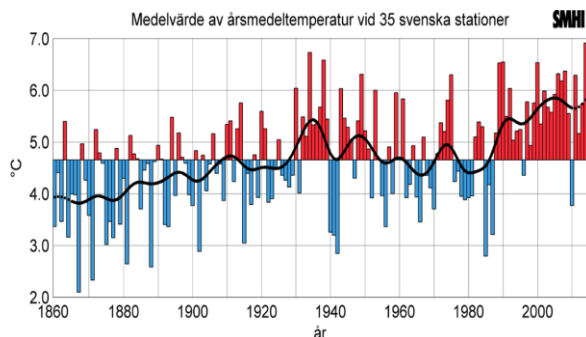
Klimat

Eftersom Sverige är ett stort land till ytan, har Sveriges södra kustområde varmt tempererad klimat med lövträd som skogstyp, men största delen av Sverige räknas ändå som kalltempererad klimat med stora mängder barrskog. Vid västra gränsen förekommer även tundra, var fjällen överstiger en viss gräns i höjden och enbart få växter kan leva i dessa förhållanden. (Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut, 2009)

Klimatförändringarna har drabbat Sverige på samma vis som andra länder. Förändringarna har lett till varmare vintrar med mindre snö och is, men istället till en ökning i nederbörden under hela året. Temperaturen och nederbörden skiljer sig klart beroende på var i Sverige du befinner dig. (Naturvårdsverket, 2018)

Nedanstående figur 2 visar Sveriges årsmedeltemperatur från år 1860. Denna

graf demonstrerar tydligt den globala klimatförändringen, genom att medeltemperaturen stigit betydligt under det senaste århundrade.

Figur 2 Medelvärde av årsmedeltemperaturen i Sverige från 1860. (Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut, 2009)

Geografi

Sverige hör till Nordeuropa och är också största landet i Norden med en total yta på 447 435 kvadratkilometer. Landet har gränser till Norge i väst, Finland i öst och med Danmark i södern (Nordiska rådet och Nordiska ministerrådet, 2017). Sverige och Danmark har inte gränser som rör fysiskt varandra, utan är kopplade genom den 7,8 kilometer långa Öresundsbron. (Skanska, u.d.)

Terrängen i Sverige är till stor del platt eller består av små kullar. Vid västra gränsen förekommer mera berg med bland annat den skandinaviska fjällkedjan Skanderna. Skandernas högsta punkt ligger på 2111 meter och kallas 'Kebnekaise'. Övrigt består landet till två tredjedelar av skog samt innehåller cirka 100 000 sjöar. Största sjön är 'Vänern' och är till och med den tredje största i hela Europa. (Central Intelligence Agency, 2018)

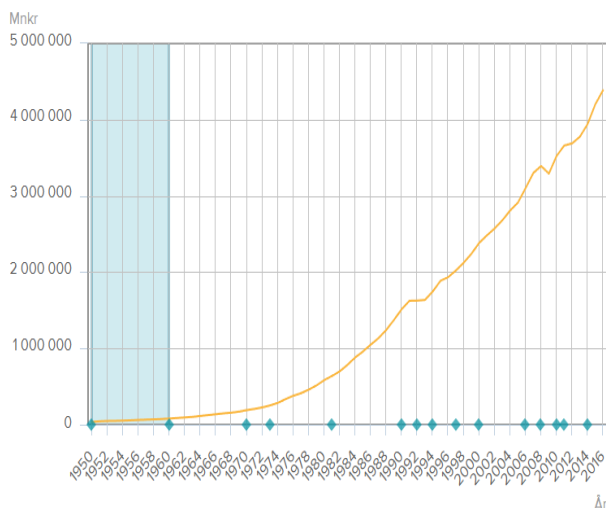
Ekonomi och sysselsättning

Det är viktigt för investerare att veta hur landets ekonomi ser ut. I detta kapitel används senaste statistiken från olika källor för att få en blick i Sveriges ekonomi idag och hur den har förändrats genom åren. Kapitlet innehåller också information om mängden arbetslösa och sysselsatta, samt om strukturförändringar i sysselsättningen de senaste årtionden.

BNP och BNP per capita

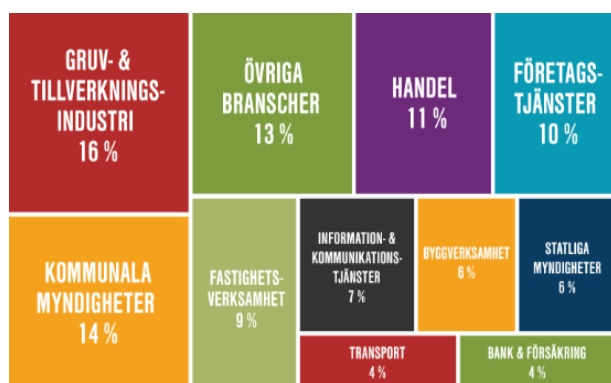
BNP i Sverige låg år 2017 på 4 604 miljarder svenska kronor. Den reala ökningen av bruttonationalprodukten var 2,4 % i jämförelse till 2016.

Grafen nedan visar Sveriges utveckling av BNP från år 1950. Det syns att Sverige har haft allmänt sett en stabil tillväxt av BNP genom åren. I början på 90-talet stannade BNP tillväxten genom att Sveriges ekonomi inte var tillräckligt pålitlig för utländska investerare, vilket ledde till ett större pengaflöde utomlands och högre ränta. Närmare millennieskiftet sprack den så kallade "IT-bubblan", dvs. uppskattningarna för it-företagens framtid och framgång var för höga och företagen kunde inte uppnå det som investerarna förväntade av dem. Denna händelse drabbade inte Sverige lika mycket som en del andra länder och därför syns inte någon avvikelse i BNP tillväxten under den tiden. Året 2008 då den globala finanskrisen träffade alla, sjönk också Sveriges BNP efter en lovande början på 2000-talet. BNP sjönk med 5,2 % år 2009, vilket var största nedfallet sedan andra världskriget. (Statistiska centralbyrån, 2016)

Figur 3 Sveriges BNP-utveckling. (Statistiska centralbyrån, 2016)

Olika faktorerers bidrag till BNP har också ändrat. För tillfället består 70 % av BNP av tjänster och 30 % av varor. Figuren nedan visar en mera specifik uppdelning av BNP bidragen bland branscherna.

Figur 4 Procentuella bidragen till BNP. (Statistiska centralbyrån, 2016)

Ifall vi använder oss av BNP 2017 dvs. 4604 miljarder kronor och delar det med befolkningens mängden från kapitlet om Sveriges befolkning, blir resultat att BNP per capita ligger på cirka 451 541 kronor per invånare.

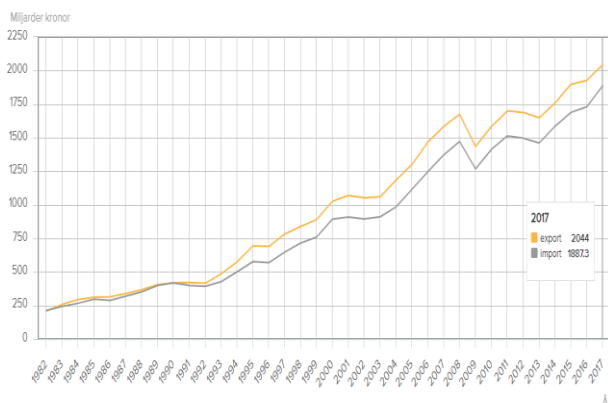
Enligt SCB:s statistik från 2017 ligger Sverige på tionde plats inom Europa när det kommer till BNP per capita. (Statistiska centralbyrån, 2017)

Import och export

Sveriges export har redan under en längre tid varit större än mängden import, vilket har lett till att den svenska ekonomin ökat. Största delen av exporten, cirka 70 %, består av varor bl.a. fordon, maskiner, elektronik, mineraloljor och papper. Resterande 30 % är tjänster och består av affärstjänster, telefon- och informationstjänster, resor, transporter och nyttjande av immateriella rättigheter. Skillnaden mellan varor och tjänster håller på att minska i och med att mängden och behovet av tjänster ökar i snabb takt. Sveriges fem största exportländer i numerisk ordning är: Tyskland, Norge, USA, Finland och Danmark. (Statistiska centralbyrån, 2018)

Det är förstås ett måste för Sverige att också importera saker eftersom inte allt går att tillverkas i landet. Importen består av liknande varor som exporten t.ex. fordon från Tyskland samt elektronik från Nederländerna. Kläder är också ett av de större importobjekten. De fem största importländerna för Sverige är i numerisk ordning: Tyskland, Nederländerna, Norge, Danmark och Storbritannien. (Statistiska centralbyrån, 2018)

Som figur 5 nedan visar, var Sveriges export år 2017, 2 044 miljarder kronor och importen 1887,3 miljarder kronor.

Figur 5 Sveriges import och export. (Statistiska centralbyrån, 2018)

Arbetslöshet och sysselsättning

Arbetskraften i Sverige år 2017 motsvarade 7 403 100 personer i åldrarna 15 till 74 år. Av dessa räknades 5 021 800 personer vara sysselsatta. Att räknas som sysselsatt, räcker det med att du har ett jobb med minst 1 arbetstimme under veckan då undersökningen gjorts. Antalet arbetslösa uppnådde 358 500 personer. Enligt SCB:s statistik var arbetslöshetsprocenten 6,7 år 2017, med säsongrensad räkningsmetod, vilket innebär att man beaktar variationen i arbetslösheten på grund av säsongsbaserade jobb t.ex. sommarjobb. (Statistiska centralbyrån, 2018)

En mera aktuell siffra för arbetslösheten i Sverige hittades från webbsidan 'ekonomifakta'; var arbetslösheten i september 2018 låg på 6,5 % (Näringslivets Ekonomifakta, 2018), med

antalet sysselsatta upp till 5 119 100 personer (Näringslivets Ekonomifakta, 2018). Detta betyder att antalet sysselsatta av personer i arbetande ålder 15 – 74, var 68,5 %. (Näringslivets Ekonomifakta, 2018)

Strukturförändringen i sysselsättningen har förändrats mycket de senaste årtionden. Vissa branscher har behållit samma mängd sysselsatta genom åren, men speciellt mängden anställda inom industribranschen har minskat och överförs till sektorn med privata tjänster.

I figur 6 och 7 nedan är en jämförelse mellan branschernas sysselsättningsandel av arbetskraften år 1980 och 2016. Största skillnaden syns i industribranschen och privata tjänster. En orsak till att industrin har minskat som arbetsgivare är att tekniken utvecklas hela tiden och det sker en hel del automatiseringar i produktionen, vilket leder till mindre jobb för människor. (Näringslivets Ekonomifakta, 2018)

Figur 6 Sysselsättningsandel av arbetskraften 1980 (Näringslivets Ekonomifakta, 2018)

Figur 7 Sysselsättningsandel av arbetskraften 2016 (Näringslivets Ekonomifakta, 2018)

KULTUREN

KULTUREN I SVERIGE

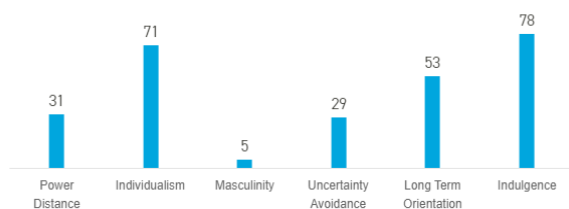
Även om den nordiska kulturen är till stort sett liknande, finns det alltid ändå vissa kulturella skillnader. Kulturen i ett land går att analyseras på flera olika sätt. I denna rapport kommer jag att använda mig av professor Geert Hofstedes kulturdimensioner när jag analyserar kulturen i Sverige. I detta kapitel beskrivs också landspecifika seder och helgdagar för Sverige.

Geert Hofstede föddes 1928 i Haarlem, Nederländerna. Han är skolad som maskiningenjör, antropolog och doktorand inom samhällsvetenskap. (Hofstede, n.d.)

I början av Hofstedes karriär användes det enbart 4 stycken dimensioner. Hans första bok *Culture's Consequences* publicerades 1980 och den innehöll 5 kulturdimensioner, men i denna rapport behåller vi oss till den aktuella 6 dimensionsmodellen. (Hofstede, n.d.)

Figurerna med Hofstedes kulturdimensioner är baserat på ett index från 0 till 100. Indexet representerar landets kultur i jämförelse med andra länder.

Figur 8 visar Hofstedes kulturdimensioner för Sverige i ett stapeldiagram.

Sweden

Figur 8 Hofstedes dimensioner för Sverige. (Hofstede Insight, 2018)

Maktdistans

Begreppet maktdistans i Hofstedes kulturdimensioner innebär att landets befolkning och kultur är sådan att de accepterar ojämlikhet i samhället. Detta innebär då att skillnaden mellan personer som har makt och rikedomar i jämförelse med de som är fattiga och har ingenting, är mycket stor. (Hofstede Insight, 2018)

Sverige fick poäng på 31 av maximalt 100, enligt kulturdimensionerna i figur 8. Detta antal räknas som lågt och betyder alltså att Sverige har det jämlikt, samt anser att egenskaper som självsäkerhet är bra att ha. För en anställd i arbetslivet innebär detta att relationen med chefen är mera vardaglig med direkt kommunikation och oftast tilltalar man personen med förnamn istället för efternamn. (Hofstede Insight, 2018)

Individualism eller kollektivism

Ett individualistiskt samhälle anser att varje individ är enbart skyldiga att ta hand om sig själv och sin nära familj. I ett kollektivistiskt samhälle är familjens och vänners välmående det viktigaste. Kollektivism är något som förekommer i mera fattiga länder, vilka befinner sig oftast i t.ex. Sydamerika, medan stater i Nordamerika och länder i Norden är individualistiska. (Hofstede Insight, 2018)

Individualismen i Sverige syns i figuren ovan. Landet har nått tillräckligt med poäng för att räknas som individualistisk. I teorin betyder detta att företag strävar efter att anställa personer med bra prestationer istället för att anställa genom personliga relationer. För att veta om detta är sant i praktiken, skulle det kräva en bred

undersökning inom ämnet genom intervjuer med olika arbetsgivaren, vilket inte kommer att tas upp i denna rapport. (Hofstede Insight, 2018) (Hofstede Insight, 2018)

Maskulin eller feminin / Tävlingsinriktad eller samarbetande

Begreppen maskulint eller feminint samhälle kan vara förolämplande, och oftast används begreppet tävlingsinriktad eller samarbetande samhälle istället.

I en tävlingsinriktad kultur vill varje individ vara den bästa på så många sätt som möjligt t.ex. ha suveräna prestationer och vara den mest framgångsrika på jobbet eller i vänkretsen. Förenklat så är allting på sitt sätt en tävling som varje individ vill vinna. (Hofstede Insight, 2018)

I detta exempel med Sverige, är den svenska kulturen mycket samarbetande eller feminint samhälle. Sveriges 5 poäng innebär ett feminint samhälle var individer ”jobbar för att leva, inte lever för att jobba”. Med andra ord är fritid viktigare än jobbet, likasom jämlikhet och god hälsa är något man strävar efter. Detta innebär ett balanserat samhälle, var det finns en tydlig gräns mellan jobbet och fritiden. Jobbet skall vara roligt och intressant istället för tråkigt, även om lönen inte är lika hög. Ifall individen har bra hälsa och hög livskvalité, innebär detta att personen är framgångsrik.

Möjliga konflikter diskuterar man länge om samt gör kompromisser tills alla parter är nöjda. Det mest korrekta ordet för att beskriva det svenska samhället är ’lagom’.

Lagom innebär att allt skall ske i moderation, dvs. inte för mycket eller litet av något, utan lagom av allting. (Hofstede Insight, 2018)

Osäkerhetsundvikande

Osäkerhetsundvikande mäter hur viktig säkerhet och framtidsplanering är för individerna. Ett högt osäkerhetsundvikande betyder att samhället är generellt rädda för framtiden och oftast förväntar sig att allt dåligt som kan hända, kommer att hända. Lågt osäkerhetsundvikande är då motsatsen, dvs. individerna tar saker och ting som de kommer och stressar inte alltför mycket. (Hofstede Insight, 2018)

Med 29 poäng anses Sverige ha ett lågt osäkerhetsundvikande. Detta innebär att individerna är spontana och avslappnade. I teorin kan detta dock resultera i ett mindre effektivt arbetsliv, genom lägre fokus på noggrannhet och mera avslappnade regler och attityder mot hårt arbete. Nya idéer och innovationer är dock något som svenskarna är bra på. (Hofstede Insight, 2018)

Lång- eller korttidsorientering

Ett korttidsorienterat samhälle innebär att man lever i nuet och respekterar gamla normer och traditioner. Det är också viktigt att vara ärlig och få snabba resultat. Individer i en långtidsorienterad kultur är oftast sparsamma och har blicken mot framtiden. (Hofstede Insight, 2018)

Enligt Hofstede är Sveriges samhälle någonstans mellan dessa två och går inte att tydligt beskrivas som endera en lång- eller korttidsorienterad kultur. (Hofstede Insight, 2018)

Tillfredställelse

Tillfredställelse i en kultur innebär att individerna handlar utifrån deras känslor och behov, samt är inte rädda att visa det åt övriga befolkningen. Motsatsen till tillfredställelse är självbehärskning eller återhållsamhet, vilket betyder istället att kulturen i landet vill hindra människors impulsiva beteende genom sociala normer, samt lära individerna att handlingar med mål för tillfredställelse är fel. (Hofstede Insight, 2018)

Sveriges kultur klassificeras som hög inom tillfredställelsen med 78 poäng.

Svenskarna skulle anses vara optimistiska och sträva efter ett gott och roligt liv utan bekymmer för vad det kan kosta, med en hög nivå av behov för livsnjutande och fritid.

Landspecifika normer och helgdagar

Länder har oftast olika normer och helgdagar. Helgdagar är traditioner som firas årligen under samma tidpunkt. De är oftast arbetsfria dagar och firas till minne av någon viktig religiös eller historisk händelse. Normer kan tolkas som personers värderingar dvs. vad som är speciellt viktigt för individer i en viss kultur.

Sveriges normer och helgdagar

I Sverige råder i stort sett liknande värderingar som i övriga nordiska länder. Men det som svenskarna lägger väldigt mycket värde på är jämlikhet, olika rättigheter och skyldigheter bland individer samt barnens rättigheter. För att detta skall fungera liknande i framtiden också, vill regeringen utbilda nya invandrare i landet

för att bevara och bearbeta dessa värderingar. (Regeringskansliet, 2018)

Helgdagarnas mängd i Sverige varierar beroende på källan. Vissa källor går mera noggrant in på kalenderdagarna och räknar med ovanligare historiska händelser som helgdagar. De vanligaste svenska helgdagarna är i kronologisk ordning följande:

- **Nyår** - Som firas 1. januari
- **Trettondagen** – Julens sista dag firas 6. januari
- **Påsk** – Påskens tidpunkt varierar också årligen, men återkommer i mars eller april. Långfredagen, påskafton, påskdagen och annandag påsk är helgdagar och då är det vanligt att vara ledig. Påskafton kan anses vara en helgdag eller normal lördag beroende på vilken bransch du jobbar inom.
- **Valborgsmässoafton & första maj** – Valborgsmässoafton är en vanlig dag, men första maj är en helgdag.
- **Kristi himmelfärdsdag** – Datumet varierar också årligen, men återkommer alltid 40 dagar efter påskan.
- **Pingstdagen** – Pingstdagen är en kyrklighögtid, men räknas också som helgdag i Sverige. Pingstdagen

har ett rörligt datum, dvs. varierar från år till år, men firas alltid sjunde söndagen efter påskdagen.

- **Sveriges nationaldag** - Sveriges nationaldag/svenska flaggans dag firas 6. juni och är sedan 2005 en officiell helgdag
- **Midsommar** – Midsommarn firas en helg i slutet av juni. På midsommar är dagen som längst på året, även kallat sommarsolståndet.
- **Alla helgons dag** – Firas i början av november till minne av avlidna anhöriga genom att tända ljus vid graven.
- **Jul** – Julen är tiden då man umgås med familjen och andra vänner. Julafton som firas 24. december följt av juldagen och annandag jul räknas som helgdagar.

(Kalender.se Online Sverige AB, 2019)
(Nordiska museet, u.d.) (Infopankki, 2018)

Sammanfattning av kulturen i Sverige

Jämlikheten i vardagen och i arbetslivet har varit ett hett diskussionsämne redan i

flera år. I Sverige är jämlikheten något som strävas efter och anses enligt indexet i kapitlet om kulturen ovan vara på en lämplig nivå, var det inte syns större skillnader mellan de rika och fattiga i samhället. Självsäkerhet och självständighet anses som goda egenskaper bland invånarna i Sverige. I och med den individualistiska kulturen i Sverige, behövs goda prestationer för att vara framgångsrik i arbetslivet.

I kulturen värderas också fritid över jobbet, god hälsa samt hög livskvalité. Under Umeå intervjuresan sågs den svenska kulturens förmåga att göra kompromisser bra, eftersom den inbokade intervjutiden blev framåtskjuten på grund av färjans fördröjda avgång. Personerna som ställde upp på intervju från företagen anpassade sin egen tid till när det passade lämpligast för oss.

Svenskarna anses som spontana och avslappnade. Sociala förmågan i Sverige bland människor ansåg jag vara på en hög nivå. Svenskarna var mycket öppna för diskussion även om personen var okänd från förut. Detta skulle innebära att svenska företag föredrar att diskutera en kort stund m.a.o. ”small talk”, innan man gör affärer.

Svenskarna anses även vara livsnjutaren och individerna är inte rädda att spendera pengar på något som ger dem tillfredställelse.

Marknadsprofiler

MARKNADSPROFIL FÖR ANLÄGGNINGSBRANSC HEN I SVERIGE

Anläggningsbranschen fokuserar främst på byggning av bostadsområden, vägar, broar samt kommunalteknik. I våra intervjuer i Sverige deltog två stycken anläggningsföretag, vilka jobbar huvudsakligen i Umeåtrakten. I detta kapitel behandlas resultaten från intervjuerna genom att gå igenom en fråga i taget.

Vanligaste tjänster som erbjuds och efterfrågas

Båda intervjuade företagen i Sverige jobbade främst inom mark- och anläggningsbranschen. Inom branschen sysslar de med egentligen allting som har med mark att göra. Till de vanligaste tjänsterna inom denna bransch hör byggning av husgrunder eller grunder för industribyggnader/hallar, olika asfaltytor t.ex. vägar, parkeringsytor samt gång- och cykelvägar. Kommunalteknik, dvs. byggning av olika avlopp- och vattensystem hör även till vanliga marktjänster.

Huvudsakliga kunderna inom anläggningsbranschen

I anläggningsbranschen är det vanligt att företaget jobbar åt en byggherre eller byggföretag istället för direkt åt slutkunden. Detta betyder att beställarna på tjänsterna oftast är byggföretag eller offentliga sektorn.

Den huvudsakliga kundgruppen inom anläggningsbranschen varierar beroende på storleken på företaget. I små företag är det

mera vanligt med privata personer som kunder, i jämförelse med medelstora företag var privata personer är mycket sällan inom kundgruppen, eftersom det inte är helt enkelt lönsamt för större företag att investera resurser på korta projekt som ger mindre ersättning.

På basen av intervjuerna är den uppskattade procentuella uppdelningen av kunderna för små anläggningsföretag följande; privata personer motsvarar cirka 20 % av alla kunder, byggföretagens andel är 60 % och slutligen kommunen 20 %.

För medelstora företag inom anläggningsbranschen är kundgruppen vanligtvis att 50 % är bostadsbyggande åt olika företag och resterande 50 % är offentliga sektorn och industri. I år stämde denna uppdelning inte för det intervjuade företaget eftersom i år var andelen av offentliga sektorn mycket större tack vare ett stort projekt. Bostadsbyggande har också minskat något smått i och med att det finns brist på tomter att bygga på. Uppskattade procentuella uppdelningen år 2018/2019 är följande; 70 % offentlig sektor, 10 % industri och 20 % byggföretag. Bostadsrätter har även svåra bankkrav, vilket leder till att färre har råd att bygga hus i dagens läge. Men när regeringen sänker kraven så kommer flera bostäder att byggas och då återställs antagligen den vanliga uppdelningen av kunder.

Dessa procentuella uppskattningar av kunderna är inte exakt samma för varje företag inom branschen, däremot var siffrorna aktuella bland de intervjuade företagen och ger en riktlinje på hur

branschens uppdelning av kunder kan se ut.

Vanligaste kommunikationskanalerna mellan inköpare och konsumenter

Vilken typ av kommunikationskanal som används bland kunder och företag beror oftast på vilken kund som beställer. Privatpersoner använder mest telefon och företag skickar oftast anbudsförfrågan för ett visst jobb per e-post. I flesta fall är det redan från tidigare kända kunder som kontaktar företagen och väljer därmed dem igen på basis av resultatet från tidigare arbeten. I vissa projekt finns det även anbudstävlingar bland intresserade företag.

Det finns också en offentlig databas samt olika mässor som kan fungera som en kommunikationskanal mellan företaget och beställaren, detta är dock mindre vanligt i Sverige. Vanligtvis börjar samarbetet med telefon och kalkyl.

Marknadsföringsmetoder

Enligt intervjuerna är marknadsföring något som det inte känns lönsamt att investera på. Bortsett från företagets egna webbsidor är enbart köpande av sökord på internet den enda formen av marknadsföring dessa företag har. Det anses inte behövas eftersom de är redan kända i trakten och jobbar mest med återkommande kunder genom bra resultat från tidigare jobb. Eftersom det finns redan bra med jobb inom Umeåtrakten och orderstocken är jämt full, är marknadsföring ett slöseri på resurser. Traditionella annonser samt mässor kan

vara ett bra sätt att marknadsföra sig inom denna bransch, men dessa anses vara riktade till privatpersoner och hör inte heller till den kundgrupp medelstora företag riktar sig till.

Längden på projekt och inköpsprocesser

Inköpsprocesserna sker oftast fort, det är ofta frågan om cirka ett par månader från när förfrågan kommit tills man har ett fysiskt avtal. 2 månader är det vanliga, men i vissa fall kan det vara längre ifall företaget är med i skeden angående detaljplanering och bygglovsarbete, då är det frågan om cirka 6 månader tills affären är klar.

Företagen har inga minimala eller maximala gränser på ett projekts längd. I mindre företag förekommer 1 timmar eller 1 dags projekt, men kan även uppstiga till 3 år, medellängden på ett mindre företags projekt är cirka 1 vecka. Medelstora företag har egentligen projekt från 1 vecka till 4 år. I längre projekt kring 4 år är det ofta frågan om byggning av ett villaområde eller bostadsområde, men detta styrs mycket också av hur mycket de fått sålt av t.ex. lägenheterna eller husen. Om försäljningen går sämre kan det stanna upp och vänta ett år på bättre förutsättningar eller göra ändringar i ritningar, och sedan fortsätta, vilket gör att vissa projekt blir väldigt utdragna. Hur som helst så föredrar företagen att ha i alla fall några större projekt att luta sig tillbaka till, ifall det uppkommer en sämre period inom branschen.

Allianser inom anläggningsbranschen

Inom anläggningsbranschen är det vanligast att jobba individuellt, speciellt inom den volym som små och medelstora företag har. I vissa fall hjälps företagen åt varandra inom branschen, men det händer mera sällan. Dock ifall det är frågan om större väg och brobyggen eller stora industriprojekt så kan det hända att företagen slår ihop krafter med inhemska företag eller samarbetar med vissa utländska företag. Samarbete med företag inom andra branschen är mera vanligt t.ex. med elektriker eller rörmokare i samband med byggandet. Företagen köper ofta också maskintjänster från andra företag vilket kan anses som samarbete, men det finns inget direkt nätverk eller allianser bland anläggningsföretagen.

Krav på byggarbetaren i Sverige

I dagens läge inom anläggningsbranschen ställs största kraven mot arbetsgivarna och arbetsledningen. Eftersom man som byggare inte behöver ha någon egentlig utbildning eller kompetensbevis som krav, är det upp till arbetsgivaren att se till att arbetarna har nödvändig kunskap som behövs vid arbetsplatsen och vid personens arbetsuppgifter. Arbetsgivaren ansvarar för utbildningen av personalen, och vid diverse skolningar anlitar företagen olika lokala kurshållaren beroende på vilken kurs det är frågan om. Vissa arbetsuppgifter som t.ex. maskinarbete, samt arbete vid järnväg eller högspänning, är det ett måste för arbetaren att ha speciella bevis och utbildningar. Vid själva byggplatsen skall arbetarna först läsa byggets regler samt använda den

skyddsutrustning som krävs. Kraven om vilken utbildning som behövs vid en byggplats kommer från beställaren av projektet.

Vanliga tillstånd som krävs inom branschen är bland annat utbildning inom första hjälp och arbete på väg. Arbete på väg är det tillstånd i Sverige som motsvarar vägskydd 1 och vägskydd 2 i Finland.

Personliggaren ID06 är det som används vid egentligen alla byggplatser i Sverige.

ID06 – ID06 är ett system som används vid de flesta byggplatser för att kunna identifiera och koppla olika arbetaren på byggplatsen till dess arbetsgivare. I dagens läge används ID06 av cirka 70 000 företag i Sverige. Systemet publicerades 2006 av Sveriges Byggindustrier för att främja en säkrare arbetsmiljö inom byggbranschen. Ifall en arbetsplats använder sig av ID06 är det obligatoriskt att all personal inom byggplatsen bär med sig ett personligt ID06-kort. Själva systemet har flera olika funktioner, men arbetsgivarna väljer själva vilka funktioner som de använder sig av inom företaget. (ID06, 2019)

Läs mera om utbildningar och personcertifieringar i Matts Gretlands rapport 2 om Sverige, som finns tillgänglig på Infra-Botnias webbsida.

Hantering av ansvarsfördelningen mellan köpare och säljare

Som det redan nämntes i kapitlet om huvudsakliga kunderna inom branschen, jobbar alltså de flesta anläggningsföretagen åt en byggherre. Vilket innebär att arbetsplatsens byggherre har det

övergripande arbetsmiljöansvaret samt ansvarar att allt sker som det ska och beställaren av projektet får det han beställt. För arbetarna på byggsplatsen är ansvaret begränsat till att göra arbetet så som byggherren har anvisat, för att kunna följa reglerna på arbetsplatsen utbildas varje arbetare inom byggsplatsen om vilka krav som gäller och vilken utrustning är nödvändig att användas på just denna byggsplats. Eftersom företagen är oftast underentreprenörer har de inget specifikt ansvar mot slutkunden, men överlämningsmässigt är det vanligast att byggherren lämnar över ansvaret till beställaren då projektet är färdigt och dokumenten färdiggjorda samt överlämnade till beställaren. Garantitid på det byggda arbetet ges även i Sverige, vilket är vanligtvis 2 år.

Framtidstrender inom anläggningsbranschen

För de intervjuade företagen är det än så länge oklart om vad som framtiden innebär för branschen. En gemensam nordisk utbildning inom arbetssäkerhet skulle vara något att sträva efter, för att t.ex. lättare kunna identifiera personer med kunskap och erfarenhet inom vissa områden. Större företag har redan olika certifieringar, men det kommer antagligen att krävas av mindre företag också i framtiden. I och med trenden för företag att vara miljövänliga är av stor vikt i dagens läge, kommer speciellt miljövänlighet och miljöcertifieringar att troligtvis vara ett diskussionsämne inom branschen i framtiden.

Det finns en hel del invandraren i Sverige, och bland dem finns det potentiella

kompetenta arbetaren, men i Sverige finns det ingen specifik kanal för att nå denna målgrupp, vilket vore toppen i framtiden för att locka och öka mängden arbetare inom branschen. Språket är givetvis ett problem i början, men med rätt intresse och attityd bland arbetarna, hittar företagen oftast en lösning på problemet.

Största svårigheterna med att etablera sitt företag i Sverige och eventuellt på internationella marknader?

Största problemet inom branschen är att få tag på kompetent personal inom alla avdelningar bland annat maskinförare, anläggningsarbetare och arbetsledare. Det finns för få utbildningar och människor med intresse för branschen. Största delen inom Umeåregionen har redan jobb och det kommer sällan emot nya kompetenta arbetare som söker anställning.

På internationella marknader anses samma problem gälla. Eftersom det inte är praktiskt att flytta över hela personalen utomlands för ett projekt, behövs det även där anställas nya arbetare med rätt kompetens samt få grundat ett kontaktnät med olika företag för att kunna hjälpas åt. Det behövs också en stor maskinpark för att kunna utföra internationellt arbete, var resurserna kommer emot. En del företag använder leasing som metod när de skaffar nya maskiner, men även köp på avbetalning är vanligt på grund av momsreglerna, eftersom företagen har då möjlighet att dra av momsen på avbetalningen, vilket inte fungerar med leasing. Det anses bättre att bygga upp värde på bolaget genom att äga

maskinerna, men leasing är dock en bra metod ifall företagen har sämre kassaflöde.

Negativa effekter av nordiskt samarbete

De intervjuade företagen tror ej att det finns en negativ påverkan av ett nordiskt samarbete inom anläggningsbranschen. De anser att ifall företag kommer till Sverige från andra länder och gör ett dåligt jobb så tar det ut sig själv dvs. antingen är de utländska företagen bättre än de inhemska vilket är enbart bra, eller då är de sämre, vilket leder till en engångsaffär och marknaden återställs.

För tillfället är risken större bland de utländska företag som kommer till Sverige och jobbar med sämre standarder både bygg- och säkerhetsmässigt. De företag som orsakar dessa risker är dock inte från de nordiska länderna.

SAMMANFATTNING

Vilka tjänster som efterfrågas och erbjuds mest varierar beroende på vad företagen har att erbjuda. Vanligaste tjänsterna inom anläggningsbranschen anses vara bland annat: byggning av husgrunder, kommunalteknik och egentligen allting som har med mark att göra. Bostadsbyggandet har dock minskat lite från tidigare år i och med att det är brist på tomter.

Kunderna inom branschen är till stor del olika byggföretag, offentliga sektorn och industrin. För mindre företag består privata kunder också för en stor del av projekten.

Kommunikationen mellan företagen och kunderna sker i vanliga fall med inledande initiativ från kunden. Privatpersoner ringer oftast direkt, däremot skickar företag vanligtvis en anbudsförfrågan per epost. Genom växande relation mellan parterna blir telefon ett allt mera vanligt kommunikationsverktyg bland företagen och dess kunder.

Ifall företagen är nya på marknaden anses marknadsföring med annonser, köpande av sökord och sociala medier vara de mest effektiva sätten att fånga potentiella kunders uppmärksamhet. Efter att företagen blivit kända i hemtrakten är marknadsföring något som anses vara slöseri på resurser på grund av att företagen oftast då jobbar med återkommande kunder och har orderstocken jämt full.

Längderna på olika projekt har sällan en större betydelse för företagen. Små företag har projekt som varar från 1 timme till 3 år. Medellängden på ett projekt för ett mindre företag är cirka 1 vecka. Medelstora företag har projekt från 1 vecka till 4 år, var de längre projekten är oftast byggning av bostadsområden och kan ofta bli tidsmässigt utdragna beroende på hur lägenheterna och husen blivit sålda.

Inom anläggningsbranschen är det vanligt att jobba individuellt, speciellt inom den volym som små och medelstora företag har. Vissa större projekt kan kräva samarbete inom anläggningsbranschen, men vanligtvis förekommer samarbete enbart med andra branscher t.ex. rörmokare eller elektriker.

I dagens läge inom anläggningsbranschen ställs största kraven mot arbetsgivarna och arbetsledningen p.g.a. att ledningen är ansvariga för att utbilda arbetstagarna inför deras arbetsuppgifter. De vanligaste tillstånden som krävs i Sverige inom anläggningsbranschen är: arbete på väg, första hjälp och personalliggaren ID06.

De flesta anläggningsföretagen jobbar åt en byggherre. Vilket innebär att arbetsplatsens byggherre har det övergripande arbetsmiljöansvaret samt ansvarar att allt sker som det ska och beställaren av projektet får det han beställt. Överlämningsmässigt är det vanligt att byggherren lämnar över ansvaret och en garantitid plus garantisumma, till beställaren då projektet är färdigt och dokumenten underskrivna.

Största svårigheterna inom anläggningsbranschen är att hitta kompetenta arbetaren, både nationellt och internationellt. Vid utförande av internationellt arbete krävs även en stor maskinpark som företag oftast inte har resurser till.

Framtidstrenderna inom branschen ansågs vara t.ex. nordiskt arbetssäkerhetskort för smidigare gränsöverskridande arbete. Olika certifieringar, speciellt miljöcertifieringar kommer antagligen att vara ett krav i framtiden för mindre företag också.

För tillfället anser de svenska företagen att ett nordiskt samarbete inte skulle ha negativa effekter.

KÄLLFÖRTECKNING

Central Intelligence Agency. (2018). *The World Factbook*. Retrieved 2018, from <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/sw.html>

Hofstede Insight. (2018). *Country Comparison: What about Finland?* Retrieved 2018, from <https://www.hofstede-insights.com/country-comparison/finland/>

Hofstede Insight. (2018). *Country Comparison: What about Sweden?* Retrieved 2018, from <https://www.hofstede-insights.com/country-comparison/sweden/>

Hofstede, G. (n.d.). *Geert Hofstede CV*. Retrieved 2018, from <https://geerthofstede.com/geert-hofstede-biography/geert-hofstede-cv/>

Hofstede, G. (n.d.). *Geert Hofstede's Biography*. Retrieved 2018, from <https://geerthofstede.com/geert-hofstede-biography/>

ID06. (2019). *Om ID06*. Hämtat från <https://id06.se/om-oss/>

Infopankki. (2018). *Finländska helgdagar*. Hämtat från <https://www.infofinland.fi/sv/information-om-finland/grundläggande-information-om-finland/kulturer-och-religioner-i-finland/finlandska-helgdagar> 2018

Kalender.se Online Sverige AB. (2019). *Helgdagar 2019*. Hämtat från <https://www.kalender.se/helgdagar> 2019

Naturvårdsverket. (2018). *Klimatet förändras i Sverige*. Hämtat från <https://www.naturvardsverket.se/Samar-miljon/Klimat-och-luft/Klimat/Klimatet-forandras/klimatet-forandras-i-Sverige/>

Nordiska museet. (u.d.). *Sveriges nationaldag*. Hämtat från <https://www.nordiskamuseet.se/aretsdag/sveriges-nationaldag> 2018

Nordiska rådet och Nordiska ministerrådet. (2017). *Fakta om Sverige*. Hämtat från <https://www.norden.org/sv/information/fakta-om-sverige> 2018

Näringslivets Ekonomifakta. (2018). *Arbetslöshet*. Hämtat från <https://www.ekonomifakta.se/Fakta/Arbetsmarknad/Arbetsloshet/Arbetsloshet/> 2018

Näringslivets Ekonomifakta. (2018). *Strukturförändringar i sysselsättningen*. Hämtat från <https://www.ekonomifakta.se/Fakta/Arbetsmarknad/Sysselsattning/Strukturförändringar-i-sysselsattningen/> 2018

Näringslivets Ekonomifakta. (2018). *Sysselsättning*. Hämtat från <https://www.ekonomifakta.se/Fakta/Arbetsmarknad/Sysselsattning/Sysselsattning-per-manad/> 2018

Näringslivets Ekonomifakta. (2018). *Sysselsättningsgrad*. Hämtat från <https://www.ekonomifakta.se/Fakta/>

rbetsmarknad/Sysselsättning/Sysselsättningsgrad/ 2018

Regeringskansliet. (2018).

Samhällsorientering för nyanlända ska handla mer om normer och värderingar. Hämtat från <https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2018/02/samhallsorientering-for-nyanlanda-ska-handla-mer-om-normer-och-varderingar/> 2018

Skanska. (u.d.). *Öresundsbron*. Hämtat från <https://www.skanska.se/vart-erbjudande/vara-projekt/57321/Oresundsbron> 2019

Statistiska centralbyrån. (2016). *Rekordår och kriser – så har BNP ökat och minskat.* Hämtat från <https://www.scb.se/hitta-statistik/artiklar/2016/bruttonationalprodukten-bnp/> 2018

Statistiska centralbyrån. (2017). *Svenska hushållens faktiska konsumtion ligger 10 procent över EU-snittet.* Hämtat från <https://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/priser-och-konsumtion/kopkraftspariteter/kopkraftspariteter-ppp/pong/statistiknyhet/kopkraftspariteter-2014-2016/> 2018

Statistiska centralbyrån. (2017). *Sveriges folkmängd från 1749 och fram till idag.* Hämtat från <https://www.scb.se/hitta-statistik/artiklar/2017/sveriges-folkmangd-fran-1749-och-fram-till-idag/>

Statistiska centralbyrån. (2018). *Arbetslöshet i Sverige.* Hämtat från <https://www.scb.se/hitta-statistik/sverige-i-siffror/samhallets-ekonomi/arbetsloshet-i-sverige/> 2018

Statistiska centralbyrån. (2018). *Befolkningsstatistik.* Hämtat från <https://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/befolkning/befolkningens-sammansattning/befolkningsstatistik/>

Statistiska centralbyrån. (2018). *Folkmängd i landskapen den 31 december 2017.* Hämtat från <https://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/befolkning/befolkningens-sammansattning/befolkningsstatistik/pong/tabell-och-diagram/helarsstatistik-forsamling-landskap-och-stad/folkmangd-i-landskapen-den-31-december-2017/>

Statistiska centralbyrån. (2018). *Samhällets ekonomi.* Hämtat från <https://www.scb.se/hitta-statistik/sverige-i-siffror/samhallets-ekonomi/> 2018

Svenska FN-förbundet. (2017). *Befolkningstäthet.* Hämtat från <https://www.globalis.se/Statistik/Befolkningstaethet> Oktober 2018

Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut. (2009). *Sveriges klimat.* Hämtat från <https://www.smhi.se/kunskapsbanken/klimat/sveriges-klimat-1.6867> 2018

UMEÅ UNIVERSITET

EUROPEISKA UNIONEN

Interreg
Botnia-Atlantica

Europeiska regionala utvecklingsfonden

Österbottens förbund
Pohjanmaan liitto

REGION
VÄSTERBOTTEN

